

Dirudunek ez dutela gehienon munduan bizi nahi

Josep Maria Ruiz Simon filosofo katalanak idatzi berria du antzinatean herri xeheak handikiei mehatxu egiten zien bezala hiritik alde egitearekin baldin eta ez bazizkioten gutxieneko eskubideak bermatzen, orain munduko jende aberatsenak erabaki dutela gehiengoaren aldamenetik aldentzea. Gure kontu bizi daitezkeela gutaz ahazturik.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

ZORREN ZAMA JASAN EZINEZKOA zutelarik, kontatu du Stephen Connellyk “*Occupy: a brief note on three antique responses to debt crisis*” idatzian, hiru irtenbide aurkitu zituzten jendeak Antzinaroan: zorrak barkatzea, ihes masiboa eta okupazioa. Burdin Aroaz geroztik, azken 5.000 urteotan zorra egon baita gatazka eta krisi nagusi guztien sustraian, David Graeberren *Debt: the first 5,000 years* ospetsuan azaldu bezala. Apalak txiroagotzen ziren zorpeturik, aberatsak are aberatsago bilakatzten apalak zorpean ito arazirik.

Zorpetze masiboarentzako lehen konponbidea, agintariak berek ezarria: zorrak barkatzea. Hala egin omen zuen Solonek Kristo aurreko 594. urtean Atenasen, hirian zegoen egonezina lehertuko ez bazen. Debekatu zuen zorrak ez ordaintzeagatik inor esklabo hartzea eta aberatsek pilatu zezaketen lur kopurua mugatu zuen. Iraultza politiko soziala, hitz bitan.

Sumer eta Babiloniako kronikek bildu dute zorpetuen bigarren irtenbidea: hiritik ihes egin eta landa eremuetan nomada bizitzea. Antza denez, laborantzan edo aziendak zaintzen bizi zirenak adina ziren mendira ihesi joanda zebiltzanak. Horregatik asmatu zuten babiloniarrek *ama-gi* –“amarengana itzultzea”, hor badaukate opari polita

Euskal Herrian hain ugariak diren etimologiazaleek— edo zorren barkamena, zazpi urtean behin gertatzen dena.

Hirugarren soluzioa, iraultzaren eta ihesaren artekoa, Tito Livio kontatu zuen gero Machiavellik errepikatzeko: *secessio plebis*. Jende xehearen independentzia mehatxua.

Hainbeste jende xehe zegoen Erroman zorreatatik esklabo, miserian eta hilzorian, ezen eta sekulako kale istilua piztu baitzen. Horren aurrean, Conellyk laburbildu duenez, “patrizioek [aberratsak] armada Erromatik kanpora atera zuten eta herriar xehea Mendi Sakratura joan, aldarrikatuz hiri berria eraikiko zutela berentzako eskatzen zutena ematen ez bazitzaien. Plebeioek Erromatik bereizi eta horrela hiria menderatzeaz egin zuten mehatxu, jende guztiak ihesi joan eta hautsi egingo zutela zorren hartzekodunen jokoa”.

Occupy Wall Street eta antzeko protesta mugimenduek berriro aktualitate bihurtu dute zorren barkamenaren aldarria. Alde batetik XXI. mendeko patrizioek ingeniartza oso bat antolatu dute—Shockeko kapitalismoa deitu zuena Naomi Kleinek— herri xeheak bezala estatutak masiboki zorpetu ondoren zorrak likidatzeko, jende apalaren eta ondasun publikoen desjabetze izugarria.

Forbes aldizkariaren gunean ageri da Morgan Brennanen irudi ikusgarri hau: Indian Creek uhartea, Floridako itsas hegian, Biscayne Bay parajea. Indian Creek da AEBetako gune dirudunena. 2000.eko zentsuaren arabera, 33 pertsona bizi ziren bertan, 11 familia 14 etxetan, %97 yanki zuriak, gainerako %3 beltzak. Airetik ikus daitekeenez golf zelai ederrenera eta tenis klubera zuzeneko sarbidea daukaten etxeotako bat 2012an saldu zen 47 milioi dolarretan, Wikipediak dioenez. Munduko aberatsenen ondasunak misterio bikoitzak estaltzen ditu: batetik neurrigabeak dira, jabetzan daukatenak ez dauka proportziorik inork bizitzeko behar duenarekin; bestetik jende horiek salbuespenak dira gizarteko kide guztien masaren erdian. Berdin zaizkie gehienon arazo ekonomiko edo sozial nahiz ingurumenezkoak, beren mundua antolatu dute, ustez haien etorkizunak ez duela zerikusirik gurearekin.

Beste aldetik, langile mugimenduen mobilizazioetan bezala *Occupy*, 15M eta antzeko hainbeste mugimendutan islatzen dira zorpetzearentzako antzinako hiru irtenbideak: zorrak barkatzeko eskaria, zorpetu-txiroen sistemagandiko ihesa edo kanporatzea eta, baita ere, sistematik kanpo antolatze mehatxua.

Oligarkiaren sezesioa

Orain dela urte batzuk, *Secesión patricia* artikuluan idatzi du Gironako unibertsitateko filosofiako irakasle Josep Maria Ruiz Simonek, *La Vanguardian*, historiako lehen greba orokortzat aipatzen zen *secessio plebis* hura. Baina Ongizate Gizartearekin bukatu zen greba orokorra langile mugimenduen mito moduan. Langileek eta elite ekonomikoek elkarren beharra zutelakoan. Halako batean aipatzen hasi zen arte beste sezesio posible bat: aberatsena.

Bill Clintonen eta geroago Barack Obamaren aholkulari izandako Robert B. Reich 1991n plazaratu zuen “*The secession of successful*” ideia, arrakastatsuen edo garaileen bereiztea, sezesioa.

Reich *successful* edo garaileen artean ez soilik jende txit aberatsak, fardelean sartzen zituen ondoen bizi zen AEBetako gizar-

tearen 1/5. Ondo den bizi den %20 horien aldentzea “modu askotan mamitzen da. Hiri eta herri askotan aberatsenak kendu dituzte beren dolarrak denenak diren gune eta erakunde publikoen sustapenetik, diruak ezartzeko beren zerbitzu pribatueta. Parke eta zelai publikoak hondatu diren bezala ugaritu dira osasun klub pribatuak, golf klubak, tenis klubak, patinatze klubak eta bazkideen diruz ordaindutako klase guztietako aisialdirako guneak. Urbanizazio pribatueta bazkideek ordaintzen dituzte udalek pagatzen ez dituzten gastuak: kaleen eta bideen artapena, zuhaitzen kimaketa, piszinen garbitzea, pertsonak eta jabegoak zaintzeko guardak”.

1991rako ohartarazten zuen Reichek goardia pribatu gehiago zeuzkatela AEBetan estatuaren polizia baino. Eta hango hiri asko bi muntutan zatituta zeudela.

Reichek garrantzia berezia ematen zion *symbolic analyst* izendatu zituen jendeari. Gaur deituko genituzke “komunikazioaren gizarte berrian ari direnak” edo “etorkizuneko lanpostuetan ari direnak”: lanbidea sinbolo edo ikurrekin jokatzea dutenak, datuekin, hitzekin, idatziekin, ikus-entzunezkoekin. Horiek dira, aberatsenekin batera, %20 zoriontsuen muina.

“*Symbolic analyst* jendeak denbora eta energia asko xahutzen du beren hurrei bermatzeko eskola pribatu onetan hezte, zerga eskema aurre-

rakoiago batean hezkuntza publikoa hobetzeko balioko luketenak”.

Baina aberatsen sezesioa mundu osora zabaltzen da. Iaz Frantzia “*Le temps des riches : anatomie d’une sécession*” argitaratu zuen Thierry Pech *Alternatives Economiques* aldizkariako zuzendariak.

Pechen esanetan, orain kritikatzeko batzuen aberastasun izugarria, bizitzeko pertsona batek behar duenarekin inolako zerikusirik ez duena, baina aurretik sustatu egin da aberastea, fiskalitatean ere abantailak eskainiz. Neoliberalak aspaldi lortu zuten *trickle down* kontzeptua gizarteratzea: batzuen jabego pilaketa izugarria ona izan behar zuen, oparotasuna gero goitik behera tantaka kutsatuko zelako gizarte osoan...

Orain hasi gara ohartzen meritukraziarena gezurra zela, aberatsek ez dutela nahi beren altxorra seme-alabei pasatzea besterik. Eta hala ere aberastasun esajeratuak liluratu egiten ditu txiroak, inbidia pizten, arrakasta pertsonala erlijio bilakatu da.

Eta azkenean, Ruiz Simonek akaberan dioten gisan, “Occupy Wall Street eta *indignadoek* [antzinako] *secessio plebis* birziklatu nahi izan zutenean zera aurkitu zuten: gizar-tearen gehiengoarengandik alde egiteaz mehatxu egiten zuen %1 aberatsen hori mentalki ez zegoela hirian. (...) Eta enpresen deslokazioaren estratageman aurkitu du greba orokorraren matxu zaharra baino masak hezteko arma (*arma de persuasión masiva*) bortitzagoa”. ■

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira